

Dyrkning af frø med udsigt til Limfjorden

Erling Christoffersen
Avlschef
Vestdanmark

Lars Callesen Gade
Frøavlskonsulent
Himmerland

På MB Landbrug ved Nibe med udsigt til Limfjorden dyrker fætrene Mikkelsen og Jeppe Jensen landbruget med passion og dygtighed. Få maskiner, stor kapacitet og fokus på detaljerne er nøgleordene til at dyrke jorden, der varierer en del i bonitet

Udsigt til Limfjorden tæt ved Nibe

MB Landbrug driver omkring 900 ha, hvoraf de 700 er ejet. Herudover er der pasningsaftale på 210 ha og maskinstationsaftaler på 80 ha. Landbruget er hovedsagelig baseret på konventionel produktion, men der er også plads til lidt økologi, se figur 1. Der er 10 ansatte plus lidt ekstra høsthjælp. Jeppe er sammen med medarbejderne Casper Olesen og eleven Niels Nielsen fast i marken. Da vi besøgte bedriften sidst i juni, var der ekstra travlhed på MB Landbrug, da der lige nu er gang i en udvidelse af svineproduktionen fra 500 til 1.100 søer og fra 28.000 til 38.000 slagtesvin.

Rapsen skal have skulpeopspringsresistens

Der er to ting, som Jeppe lægger vægt på, når der vælges rapssort. For det første skal det være en sort, der etablerer sig godt, og vokser stærkt i efteråret, da den normalt sås efter vinterhvede. Dernæst er en stærk skulpeopspringsresistens et krav. Der er flere af markerne der har fjordudsigt, hvilket giver en del blæsevej og dermed risiko for drysning før høst. LG Aviron opfylder kravene, og har desuden det bedste udbytte. Såmaskinen løsner jorden godt, så vejen er banet for at rapsen kan udvikle en god pælerod. Sammen med såningen bliver der placeret 125 kg NS 21-24 pr. ha, og afgrøden bliver senere tildelt gylle med slangeudlægger.

Pløjefri jordbearbejdning siden 2008

I 2008 blev der taget en drastisk beslutning i markbruget. Ploven blev solgt, og driften overgik til pløjefri jordbearbejdning for at tilgodese ønsket om at opbygge mere kulstof i

Jeppe i vinterraps LG Aviron, der er hovedsorten på MB Landbrug

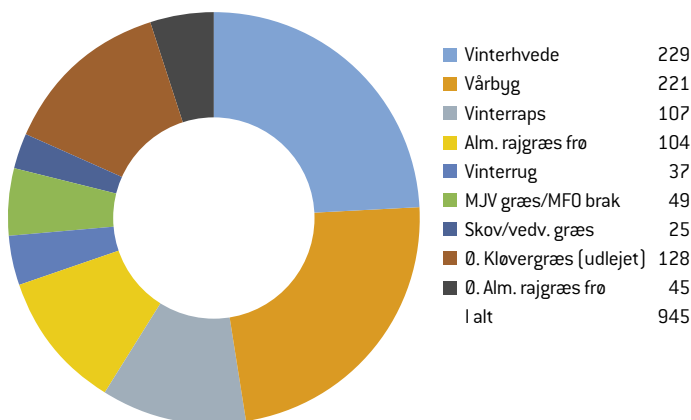
Mikkelsen er fjerde generation på gården, og han købte naboejendommen som 22-årig i 2004. Gården var dengang på 100 ha. I 2006 dannede han sammen med faderen Bjarne MB Landbrug I/S, som på daværende tidspunkt var vokset til 170 ha. Bjarne havde dyrket frø i mange år, og oplærte Mikkelsen i frødyrkningsverden. I 2014 mistede Mikkelsen desværre sin far, der blev ramt af kræftsygdom, kun 55 år gammel. Herefter overtog Mikkelsen sine forældres andel af I/S'et og har siden fortsat driften af MB Landbrug. Han er gift med Maria Louise og har børnene Malou, Magnus og Malthe. Jeppe Jensen har siden 2014 været ansat hos Mikkelsen. Jeppe købte sin svigerfars ejendom på 200 ha i 2016, og ejendommen blev drevet særskilt i pasningsaftale med MB Landbrugs maskinpark frem til 2020, hvor de to enheder blev forenet i et fælles marksselskab. Jeppe er valgt som delegeret i DLF. Han er gift med Trine og har børnene Nikolaj, Frederik og Simon.

jorden og at reducere risikoen for jorderosion. Den fjordnære placering er ofte udsat for meget blæst, og i nysåede marker kan der let opstå jordfygning, hvis der ikke er nok afgrødemateriale til at holde på jorden. Før frøudlæg bliver jorden pløjet med en indlejet plov for at minimere græsukrudtet i frømarken. Det er ikke med stor begejstring, at jorden pløjes, for den finkornede jord har tendens til at slemme til, hvis der kommer megen nedbør efter såning. Det er netop sket i det tidlige forår i år, hvor der både var koldt og kom meget nedbør. Bygrækkerne i udlægget af alm. plænerajgræs Essense, der er sået på dobbelt rækkeafstand står lidt for skarpe, rækkerne burde være lukkede omkring 1. juli.

Godt sædskifte med afstand mellem arterne

Sædskiftet følger normalt rækkefølgen: Vårbyg med udlæg – rajgræs til frø – vårbyg – vinterhvede – vinterraps – vinterhvede. Alt jordbearbejdning sker overlig frem til såningen med Horsch Focus. Når der etableres vårbyg efter frømarken, bliver frøstub og fremspiret græs bekæmpet sent om efteråret. I det tidlige forår bliver der tildelt gylle med en disknedfælder, og marken harves 1-2 gange overligt (5 cm) med Horsch Terrano 12 FG. Harven på såmaskinen bearbejder jorden i 25-30 cm's dybde, og gødningen placeres i samme arbejds gang, typisk NS 21-24, da den har en forsurende virkning og reducerer risikoen for manganmangel. Byg efter frøgræs giver god mulighed for at reducere spildfrø og græsukrudt, da frøgræsset kan ligge i efteråret som efterafgrøde, hvor hovedparten af frøene vil spire.

Til MFO efterafgrøde og mellemafgrøde bliver der ofte valgt en blan-

Figur 1. Afgrødefordeling MB Landbrug høst 2021, ha

ding af honningurt og byg. Her bruges Terrano-harven med påmonteret spredeudstyr, en Horsch Partner, der er placeret mellem traktoren og harven. Der er to rum på maskinen, der gør det muligt at så to arter med hver sin udsædsmængde og i samme arbejdsgang som harvningen.

Efterafgrødesåmaskinen er udstyret med to kamre, så der kan udsås to arter samtidigt

Vanding etableret i 2018

De 340 ha, der ligger mod nord ud til Limfjorden, er let sandjord, der tørrer meget let ud.

"Det tørre år 2018 var noget af en prøvelse", siger Mikkell. "På et tidspunkt tog vi til stranden for at se noget andet, og for ikke helt at miste modet."

2018 blev startskuddet til at få etableret vanding, og nu er der gravet hydranter ned. Der er investeret i tre selvkørende maskiner, og landbruget råder over fem pumpestationer.

"Vi vil gerne have skiftet den ældste maskine ud med en ny, så vi kan komme over et større areal. Vores strategi er at få mere ud af det vi har, fremfor at tage mere jord ind," fortæller Mikkell." I 2020 var udbyttet i vårbyg 7 t pr. ha.

Casper og Jeppe i Essence-marken med vandingsmaskinen i baggrunden

Der er god plads til at læsse frøet af uden for inden det lægges ind på tørreriet

Det nye frøtørreri med kørefast trægulv

Nyt tørreri i ny bygning

Frøet tørres på tre frøtørrerier. Det økologiske frø af foderrajgræs-sorten Indicus har et separat tørreri, der er beholdt de økologiske afgrøder. Adagio, der er en alm. plænerajgræs, bliver nedtørret på et kanaltørreri på Jappes ejendom, og hovedsorten Essence, en plænerajgræssort, bliver nedtørret på et nyt tørregulv 600 m² med hovedkanal i midten. Der er en port til hvert rum, der kan tilgås udefra, og bygningen udformet, så den kan forlænges, hvis der bliver behov for det. Tørregulvet er lavet af fyrretræsstave.

"Vi kunne have valgt hårdt træ, der er ca. 200 kr. dyrere pr. kvadratmeter. Men her er det nemt at skifte en stav, hvis den skulle flække," fortæller Mikkell.

Der er to 22 kilowatts blæsere til at give luft, og varmekilden er en kalorifere tilkoblet halmfyret. Foran hallen er etableret en god plads til at tippe frøet af, og herfra køres det ind i tørreriet. Når frøet er færdigtørret, flyttes det hele over i det ene rum for at frigive plads.

"Vi kunne have valgt hårdt træ, der er ca. 200 kr. dyrere pr. kvadratmeter. Men her er det nemt at skifte en stav, hvis den skulle flække"

God opbakning fra familien

Både Mikkell og Jeppe har god opbakning på hjemmefronten i de travle perioder, og det er aldrig noget problem at få bragt mad ud i de travle dage. I fritiden og ferien nyder begge familier livet i det nordlige Jylland. Jeppe har fast campingvognen sat på en af de nordjyske campingpladser, gerne med noget vand i nærheden til børnene. Mikkell har båd med plads til overnatning for hele familien, og tager gerne en tur på Limfjorden. Fælles for dem er, at skulle høsten falde tidligt i nogle af afgrøderne, kan de godt tage en dag ud og vende tilbage til familien og ferien igen.

fortsættes næste side ►

– fortsat fra side 5

Det nye udlæg af plænerajgræs står godt i byg på dobbelt rækkeafstand

Dyrkning af alm. rajgræs på dobbelt rækkeafstand

Normalt sås plænerajgræs med en rækkeafstand på 30 cm skiftevis mellem kornrækkerne. Det giver en sikker etablering uden huller i frømarken efterfølgende. Udsædsmængden er 6,5 kg pr. ha rajgræs og 250 vårbygplanter pr. m². Udbyttet i byg på dobbelt rækkeafstand er det samme eller 2-3 hkg pr. ha mindre end ved såning på normal rækkeafstand.

"Sidste år snittede vi dæksædshalmen, og det er ikke sidste gang, vi prøver det," siger Jeppe. "Halmen falder godt ned mellem rækkerne og dækker for nyfremspiret ukrudt". I frømarken bliver enårig rapgræs bekæmpet med 0,2 l Kerb pr. ha i slutningen af februar, og det har haft en god effekt i år. Tokimbladet ukrudt bliver bekæmpet med Mustang Forte og DFF, og dosis bliver afpasset efter ukrudtsmængden og -arterne. Omkring skridning er der vækstreguleret med 0,6 l Moddus M blandet med 0,3 l Orius 200 Max + 0,1 l Comet Pro pr. ha mod bladsvampe. Ved blomstring er frøafgrøden svampebehandlet med 0,5 l Bell + 0,1 l Comet Pro pr. ha. Lige efter at vandingsmaskinen har kørt, ligger afgrøden lidt hårdt ned, men når den tørrer op, rejser den sig og bliver luftigt igen.

" Sidste år snittede vi dæksædshalmen, og det er ikke sidste gang vi prøver det "

Fokus på at begrænse græsukrudt

Der bliver gjort en stor indsats at holde græsukrudt væk fra bedriften. I hvedemarkerne bliver der anvendt Cossack OD og Broadway, og i rapsen er Kerb 400 SC en vigtig resistensbryder i kampen mod græsukrudt. Markkanterne fræses i rajgræsmarkerne for at holde problemer med græsukrudt væk.

"Sidste år fræsede vi kun to gange. Det var ikke nok," siger Jeppe, og viser en kant med græsukrudt i en vårbygmark efter rajgræs. "Så kanten får en gang mere i år inden for de næste 14 dage."

Overdækning på frakørselsvognen.

"Vi bemærkede, at der ofte dukkede raps og græsukrudt op langs de veje, hvor der blev kørt med afgrøder i høst. Derfor har vi anskaffet en frakørselsvogn med automatisk overdækning. Det betød en merpris på ca. 10 pct. hvilket er godt givet ud," konstaterer Jeppe. Traktorerne kører noget hurtigere end før i tiden, så der kan nemt blæse noget af. Overdækningen har også den fordel, at den kan trækkes halvt op, så der bliver læ, når der tankes frø af fra mejetærskeren. Rengøring af høstmaskiner er der meget fokus på, og hertil

er en trailerbåret dieselkompressor med stor ydeevne fantastisk til at gøre maskinerne rene.

Casper er fast chauffør på sprøjten. Han er utrolig glad for den teknik, som Horsch sprøjten har. Den har 25 cm dysseafstand og dysser med 90 graders spredevinkel, hvilket giver mindre afdrift. Med den teknik skal bomhøjden være ca. 30 cm, hvilket også er medvirkende til at give mindre afdrift.

"Der giver mange flere sprøjtetimer", siger Casper. Afdriften har også stor betydning, når der nedvisnes. Der må ikke drive glyfosat ud i skellet, for det giver græsukrudt, der spreder sig med frø. Blød hejre, gold hejre og væselhale indfinder sig hurtigt, hvis der er bar plet uden afgrøde, og pludselige er det på vej ind i marken. Så kun til kanten og ikke længere. 🌱

Høst af alm. rajgræs med den nye frakørselsvogn med rullepresenning

Fra venstre Casper, Mikkel og Jeppe foran indgangen til det nye tørreri. I baggrunden ses Horsch Leeb sprøjten

Maskinoversigt MB Landbrug, 2021

Traktorer	JD 6930 (2010), JD 6195 R (2017), JD 6215 R (2019), JD 8345 R (2010), JD 8370 R (2020)
Mejetærskere	NH CR 9080 30 fod (2012), NH CR 9090 35 fod (2016) og NH 15 fod pick-up (2019)
Sprøjter og gødningsspreder	Horsch Leeb 8 GS 30m (2015), Kuhn Rauch Axis 50.2 EMC W gødningsspreder (2020)
Såmaskine/plove/harve	Horsch Focus TD 6m (2020), Horsch Partner t. efterafgrøde (2020), 2 stk. Horsch Terrano harver FG 12m (2020) og FX 5m (2021)
Diverse	Teleskoplæsser Kramer KT 407 (2020), Maschio slagleklipper frontm. 3m (2019), Maschio giraffone bagm. 2,6m (2019), Annaburger Ecoline HTS 29.12 m. pressenning (2020), Joskin Kornvogn 19t (2013), Kuhn kantfræser (2020), 2 stk. Fisterholt FM 4800 vandingsmaskiner (2020)